

[Harald Nielsen.]

også at yde landbruget og muligt også andre erhverv, hvis de ønsker det, en bedre service gennem en sådan oplysningstjeneste.

Fra disse mere specielle spørgsmål vil jeg vende mig til nogle betragtninger af mere almen politisk karakter.

Først vil jeg sige, at som finanslovdebatten nu om stunder finder sted, forekommer det mig, at den trækkes ud over et så langt tidsrum og pindes ud i småbidder på en sådan måde, at den, sammenlignet med tidligere finanslovdebatter, i nogen grad har tabt sin betydning. Tidligere var det jo den store centrale begivenhed i rigsdagens politiske arbejde, og jeg tror, at man her begår en fejl. Hvis man tog finanslovdebatten i sammenhæng, tror jeg, det ville øge interessen for rigsdagens arbejde og vise, at der ikke bare er tale om et partipolitisk opgør, men om en generalrevy og stillingtagen til alle de problemer, store og små, der er oppe i tiden, en debat, hvori mange af rigsdagens medlemmer ytrer sig om disse spørgsmål.

Der er noget af dette tilbage i den første afdeling, hvor de ledende politikere skifter ord med hinanden. Men undskyld jeg ubeskedent siger det: de, som det ærede medlem hr. H. C. Hansen kalder de „menige medlemmer af tinget“ får ikke rigtig nogen adgang til også at give deres besyv med om almenpolitiske spørgsmål, eller rettere, vi taber lysten til det, fordi de bemærkninger, vi måske kunne have interesse i at knytte til det, som „tingets store“ siger, må fremføres længe efter, at den egentlige hoveddebat har fundet sted, så længe efter, at det forekommer os uaktuelt, og vi holder os derfor alene til de mere specielle og lokale spørgsmål. Alligevel har jeg i år besluttet at overvinde denne ulyst og knytte nogle bemærkninger til noget af det, der blev sagt i finanslovdebattens første omgang.

Der taltes her en hel del om grundlovsrevisionen, men de fleste talte kun om det, der i mine øjne er mindre væsentligt, nemlig valgretsaldere. En grundlov har efter min anskuelse i et demokratisk samfund to hovedformål: den skal sikre tilvejebringelsen af et frit folkeligt selvstyre, og den skal rejse et kraftigt værn for det enkelte menneskes rettigheder, med andre ord et kraftigt værn for frihedsgoderne og ejendomsretten.

Man skal heller ikke færdes længe ude i befolkningen, før man erfarer, at kan en ny grundlov ikke sikre disse ting bedre, end den gamle grundlov gør det, interesserer en grundlovsrevision ikke de fleste altfor meget. Anderledes, hvis der på disse områder kan indføres en forbedring; så vises der lydhør-

hed, og der falder ytringer om, at er der mulighed for her at skabe noget bedre end det, vi har, er man med herpå fuldt og helt.

Men kan der formes en grundlov, der bedre sikrer frihedsgoder og ejendomsret end den nuværende? Man bliver ikke altfor optimistisk, når man lytter til de statsretslærde, der siger, at foreningsfrihed, trykkefrihed o. s. v., for ikke at tale om ejendomsret, i høj grad beror på lovgivningsmagten, hvorfor et værn udover det, den nuværende grundlov kan give, vanskeligt kan skabes. Men vi jævne folk har jo også lov til at gøre os vore tanker derom, og jeg har i hvert fald den opfattelse, at det ville være et yderligere værn, om der åbnedes adgang til at prøve lovgivning på disse områder ved en folkeafstemning.

Jeg skulle derfor — og jeg tror, det gælder et meget stort tal af befolkningen — hilse det med stor tilfredshed, om der i den nye grundlov kom en bestemmelse ind, der gav adgang til, at f. eks. $\frac{1}{3}$ af folketingets medlemmer — eller af den forenede rigsdags medlemmer, hvis vi får en slags ettkammer-system — kunne kræve lovgivning på sådanne nærmere udspecificerede, fundamentalt vigtige områder ud til godkendelse eller forkastelse ved en folkeafstemning. Jeg har heller ikke personlig noget imod, at der skulle $\frac{2}{5}$ af folketingets medlemmer til at kræve en folkeafstemning. Derved ville man have så nogenlunde sikkerhed for, at folkeafstemning ikke blev holdt i tide og utide, men var noget, der kun forekom meget sjældent, nemlig når der foresloges sådanne lovmæssige indskrænkninger i frihedsgoder og ejendomsret, at det måtte være meget tvivlsomt, om et flertal på rigsdagen også svarede til et flertal ude i befolkningen.

Endvidere er der utvivlsomt noget at udrette til borgernes værn mod administrative overgreb gennem indførelse af den svenske ordning med en justitsombudsmand og gennem en mere omfattende adgang til for domstolene at prøve administrative afgørelser, som den enkelte borger mener går hans rettigheder for nær. Den megen bemyndigelseslovgivning, vi er kommet ind på, og hvorigennem administrationen får større og større magt og mange gange i sidste instans kan træffe afgørelser, der er inappellable, er ikke uden farer for den enkelte borgers ret og frihed. Det må vi også tænke på ved grundlovsrevisionen. Det er sådanne spørgsmål, der efter min erfaring er meget større interesse for ude i befolkningen end for 21 års valgretten, og med god grund, for en ændret valgretsaldere betyder hverken fra eller til i hen-